

Social konsekvensanalys

Planprogram för Nytorgsstaden, Kungälv kommun

SKA för Nytorgsstaden, planprogram

Datum: 2018-06-08

Beställare: Kungälv kommun

Beställarens representant: Martin Hallberg

Konsult: Norconsult AB

Box 8774

402 76 Göteborg

Uppdragsledare: Sonja Pettersson

Handläggare: Veronika Jönebratt

Uppdragsnr: 104 21 23

Kvalitetsgranskad av: Sonja Pettersson

Bilder: Norconsult där inget annat anges. Illustrationer i
framsidans vänsterspalt kommer från Kungälv kommun.

Innehåll

Sammanfattning	4
Syfte och metod	5
Dialog	6
Nulägesanalys	7
Konsekvensbeskrivning	12
Rekommendationer	18

Sammanfattning

Kungälv kommun tar för närvarande fram ett planprogram för Nytorgstaden i Kungälv stadskärna. Syftet med den sociala konsekvensanalysen är att beskriva konsekvenserna av programmet med fokus på social hållbarhet, att utvärdera dem mot de värden och behov som finns i nuläget, samt att rekommendera åtgärder utifrån ett socialt perspektiv och barnperspektiv.

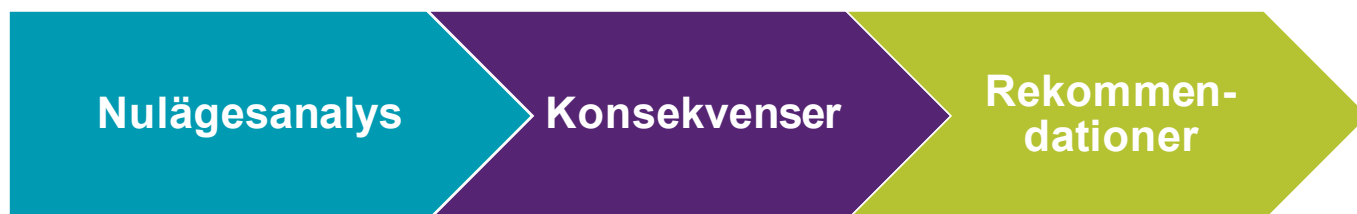
Analysen utgår ifrån följande teman: *Identitet och mångfald*, *Socialt liv och mötesplatser*, *Barn och unga* samt *Trygghet och tillgänglighet* och består av en nulägesanalys, en konsekvensbeskrivning samt rekommendationer för fortsatt arbete.

Nulägesanalysen beskriver områdets kvaliteter och behov som har identifierats dels genom en workshop med representanter från kommunala förvalningar och Kungälv bostäder, och dels dialogaktiviteter med allmänhet. Konsekvensbeskrivningen baseras på Kungälv kommuns förslag till programhandling för Nytorgstaden och tillhörande situationsplan.

Planprogrammet redivisar intentioner för områdets utveckling, men de faktiska konsekvenserna blir i många fall tydliga först vid efterkommande planarbete eller genomförande av detaljplan. Konsekvensbeskrivningen fokuserar därför på möjliga konsekvenser och följs av ett avsnitt med rekommendationer för att säkerställa att möjliga positiva konsekvenser uppnås och att undvika eventuella negativa konsekvenser.

Överlag visar programmet på en positiv utveckling för området. Viktiga frågor att arbeta vidare med är bland annat platsens identitet i mötet mellan det gamla och det nya, samt vilka personer som känner sig välkomna i det offentliga rummet. Förbättrade stråk genom området är positivt för fotgängare och cyklister.

Syfte och metod

Bakgrund

Enligt Kungälv's översiktsplan, ÖP 2010, ska Kungälv's centrum utvecklas till en blandstad med särskilt hög täthet. Utgångspunkten för planprogrammet har varit ett fördubblat invånarantal i stadskärnan, från 3 500 till 7 000 personer, för att uppnå visionen.

Området runt Nytorget är centralt beläget och har under många år förknippats med resande i och med den centrala bytespunkt busstorget utgör i området idag. Under 2018 flyttas dock denna funktion till det nya resecentrumet som byggs i anslutning till Komarken, Kongahälla och E6. Detta innebär att ytan som omfattar busstorget frigörs för annan användning.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-04-27 att upprätta ett planprogram för området. Programmet ska vara underlag till flera detaljplaner och ge en helhetsbild över möjlig och lämplig utbyggnad inom Nytorgstaden.

Syfte

Syftet med den sociala konsekvensanalysen är att beskriva konsekvenserna av programmet med fokus på social hållbarhet, att utvärdera dem mot de värden och behov som finns i nuläget, samt att rekommendera åtgärder utifrån ett socialt perspektiv och barnperspektiv.

Målet är att analysen ska bidra till en socialt hållbar och barnvänlig utveckling av det aktuella programområdet.

Metod

Den sociala konsekvensanalysen utgår ifrån följande teman: *Identitet och mångfald, Socialt liv och mötesplatser, Barn och unga* samt *Trygghet och tillgänglighet*.

Illustrationen ovan visar de olika delarna av analysen: Nulägesanalys, konsekvensbeskrivning samt rekommendationer för fortsatt arbete.

Nulägesanalysen beskriver området's kvaliteter och behov som har identifierats dels genom en workshop med representanter från kommunala förvalningar och Kungälv's bostäder, och dels dialogaktiviteter med allmänhet. Se utförligare beskrivning av dialogen på sidorna 6-7.

Konsekvensbeskrivningen baseras på samrådsförslaget till planprogram (utkast 1.3).

Dialog med allmänheten

Delaktighet i platsens utveckling är en aspekt av social hållbarhet, oavsett om den sker i samband med en social konsekvensanalys eller inte. Under programarbetets gång har såväl Kungälv kommun som Norconsult pratat med allmänheten i syfte att samla in kunskap om området till programarbetet och den sociala konsekvensanalysen. Det är främst de aktiviteter som genomfördes av Norconsult under 2016 som har bidragit till nulägesanalysen på kommande sidor, då den till största del togs fram under 2016 som ett arbetsmaterial till fortsatt arbete.

Öppet hus och enkäter 2016

Kommuninvånare och andra personer som vistas i området fick möjlighet att svara på frågor om hur de använder och upplever området. Det skedde dels genom dialog på öppet hus den 29 februari 2016, och dels genom en mindre intervjuundersökning vid Nytorget och busstorget 17 mars 2016. Totalt bidrog drygt 50 personer med kunskap om hur området används idag och hur det skulle kunna utvecklas. Resultatet från dessa två dialogtillfällen beskrivs i kapitlet nulägesanalys.

Upplägg och avgränsning

Aktiviteterna vid öppet hus och intervjuundersökningen utgick från enkätfrågor med möjlighet att markera olika platser på karta.

De tillfrågade i enkätstudien och på öppet hus har framförallt diskuterat de offentliga platserna (Nytorget och busstorget). Få har berört bostadsområdet. Under 2016 hade programområdet en annan avgränsning, vilket innebär att det inte har kommit in synpunkter om alla delar av det nuvarande programområdet. Bland annat Västra parken omfattades inte av frågematerialet.

Öppet hus 29/2

- Ca 20-25 pers tyckte till om området
- 12 svarade på enkät (varav 11 markerade platser på kartan)
- Resten skrev bara kommentarer på väggen
- Få bor i området idag
- Främst synpunkter om busshållplatsen och Nytorget

Enkät 17/3

- 52 svar, varav 40 kompletta (12 personer fick springa till bussen)
- 24 markerade platser på kartan
- Få bor i området idag
- Främst synpunkter om busshållplatsen och Nytorget

Dialog 2017

Under Bodagarna hade kommunen berett möjlighet för besökarna att komma in och få information om programarbetet men framförallt kunde de, likt tidigare tillfällen 2016, lämna information om området och komma med idéer och synpunkter. Detta följdes upp av en treveckors period där man kunde lämna synpunkter på hemsidan via en dialogmodul i programmet Cityplanner.

Enkätfrågor

- Beskriv Nytorgsområdet med tre ord
- Varför är du här idag? Vad brukar du göra i området?
- Vilka platser går du ofta till? Finns det andra viktiga mötesplatser?
- Är det enkelt att röra sig till fots och med cykel i området? Finns det några gator eller korsningar där det är svårt/osäkert att ta sig fram?
- Finns det några platser eller stråk i området där du känner dig otrygg?
- Vad vill du kunna göra i området? Vad tycker du behöver förbättras för att området ska bli en miljö där du trivs och vill vara?

Identitet och mångfald

Många olika målgrupper hade anledning att röra sig i området är nulägesinventeringen genomfördes, med dävarande busstationen och restauranger. Det är också en fördel att det finns vuxenutbildning i området, det bidrar t ex till att nyanlända vistas i centrum.

Området är tydligt uppdelat mellan de offentliga platserna och bostadsområdet bakom. I bostadsområdet är det få inslag av funktionsblandning.

De två höga husen vid f.d. busstationen har ingen förgårdsmark, så upplevelsen av närmiljön vid dessa hus skiljer sig från resten av området. Det finns inte samma förutsättningar för de boende att uppleva det som "deras" plats, jämfört med de övriga bostadshusen och deras grönytor och innergårdar.

Platsen ska uppfylla många behov på en och samma gång: knutpunkt, offentlig plats, trafik, bostadsområde och grönska. Med många olika funktioner kan det upplevas otvetydigt vem platsen är till för. Platsen kan också upplevas som både välbefolkad och öde, beroende på vilket slags liv som förväntas där.

Socialt liv & mötesplatser

Området används på olika sätt idag. Vissa som tillfrågades i enkätundersökningen passerade bara området till och från busstationen. Andra besöker restauranger, caféer, butiker och vänner som bor i området. Se kartan på sidan 9 för mötesplatser och målpunkter.

Platsens kvaliteter idag är att det är en knutpunkt för kollektivtrafik och därmed en plats med mycket rörelse och potential för möten. Även vid lunchtid rör sig många i området. De som rör sig i området har oftast ett tydligt mål, och det finns få platser som bjuder in till att stanna upp spontant och vistas i området längre än tänkt.

Vänthallen vid busshållplatsen är en mötesplats för personer som dricker alkohol och andra kan uppleva vänthallen som otrygg på grund av det.

Torget och scenen används sällan för event eller uppträdanden. Busstorget och Nytorget upplevs som eftersatt och behöver fräschas upp för att vara en attraktiv mötesplats. Västra parken intill området är en oas, den enda centrala gröna lungan. Som enda grönområde i centrum behöver den fylla många behov: mötesplats, lek, vila och rekreation.

Barn och unga

Det finns en förskola inom området, Floraparken, som kombinerar centrala lokaler och acceptabel utemiljö. Den används inte i nuläget (2018).

Området används som skolväg och barn passerar här från Liljedal till Mimersstaden, Nytorgsstaden och Fridhems förskola.

Tonåringar vistas vid busstorget idag. Det är flera av de tillfrågade skolungdomarna som säger att de inte stannar kvar i området, utan de väntar bara på bussen.

- Programområdesgräns
- Mötesplatser/målpunkter
- - - Mötesplatser/målpunkter - stråk

- Platser - svårt att ta sig fram
- ⋯ Stråk - svårt att ta sig fram
- Otrygga platser
- Otrygga stråk
- ▨ Yta ej inkluderad vid dialogtillfället

Nulägeskarta
Kartunderlag: Kungälvskartan

Busstorget 2016

Trygghet & tillgänglighet

Se kartan för platser där det upplevs vara svårt att ta sig fram, samt otrygga platser.

Stråk och orienterbarhet

De allra flesta av invånarna som tillfrågats anser att det är enkelt att ta sig fram till fots i området. Flertalet påpekade att de inte brukar cykla i området, vilket skulle kunna förklaras av att enkäten framförallt fångade upp bussresenärer som kanske inte bor i stadskärnan.

Cykelstråken är inte tydliga, därför kan det vara svårare för cyklister att röra sig i området jämfört med fotgängare.

Stråken i öst-västlig riktning kan upplevas otydliga.

Uddevallavägen/Trollhättevägen

Det finns mycket trafik i området idag som skapar barriärer. Några tillfrågade tycker att det känns osäkert att korsa Uddevallavägen

på grund av trafiken. Någon tycker också att det känns otryggt när många nöjesåker med bilar på Uddevallavägen på helgerna.

Vid Trollhättevägen har det skapats en "stadsliknande gata" där gående har företräde och kan korsa gatan på flera ställen. Trafikens hastighet kan fortfarande upplevas som hög, vilket kan skapa en osäkerhet för fotgängare.

På ett annat ställe längs med Trollhättevägens södra sida övergår gångbanan i parkeringsplats, vilket kan upplevas osäkert.

I korsningen Trollhättevägen/Torggatan finns det olika slags övergångsställen, det kan upplevas som otydligt om det är skillnad på vilka trafikanter som har företräde var. Vid en av fyra korsningar saknas övergångsställe, men folk korsar gatan ändå.

Busstorget

Vid busstorget finns det ganska

höga kanter som försvårar framkomlighet. Det kan också upplevas som osäkert att korsa körbanan med all busstrafik.

Det är stor skillnad i hur platsen upplevs på dagtid då det är mer rörelse i området och kvällstid, då det kan kännas otryggt och öde.

Busstationen och framförallt vänthallen upplevs som en otrygg plats av vissa. Detta gäller särskilt kvällstid. Några poängterade att det inte är platsen i sig som är otrygg, utan människorna på platsen. Några tycker också att det är otryggt att gå längs med Uddevallavägen kvällstid. Mer än hälften av de tillfrågade känner sig aldrig otrygga i området.

Önskvärd utveckling (2016)

Vanliga svar på frågan vad som behövs i området är bostäder och grönska, grönområden eller park. Några tycker att det behövs modernare lägenheter, eller lägenheter med hög standard som t ex hiss.

Flera personer nämner också att de vill kunna åka buss i området (tio personer). Några av dem vill att Grön express ska stanna här, några vill ha bättre stadstrafik (framförallt buss till Fontinområdet) och några vill ha en busstation med möjlighet att vänta bekvämt.

Några pratar om att binda ihop Nytorget och Västra gatan med gågata eller promenadstråk. Vissa vill ha fler caféer, restauranger, torghandel och affärer men det finns också de som tycker att det finns tillräckligt. Ett par stycken vill inte ha höghus i området.

Det finns också flera som tycker att inget behöver förbättras, det är bra som det är (nio personer). En del av de tillfrågade tyckte att det var svårt att på rak arm komma på saker som kan förbättras.

Det översta ordmolnet visar hur de tillfrågade på öppet hus och i enkätstudien (båda 2016) önskar att programområdet ska utvecklas. (Svar på frågorna Vad behövs i området? Vad vill du kunna göra här?) Ju större ett ord är, desto fler är det som håller med.

Det nedre ordmolnet (källa: Kungälv kommun) visar önskad utveckling enligt de dialoger som Kungälv kommun genomförde under 2017. Detta berörs inte vidare i texten.

Konsekvensbeskrivning

Analysen av sociala konsekvenser baseras på Kungälv kommuns förslag till programhandling för Nytorgstaden och tillhörande situationsplan.

Planprogrammet redivisar intentioner för områdets utveckling, men de faktiska konsekvenserna blir i många fall tydliga först vid efterkommande planarbete eller genomförande av detaljplan. Konsekvensbeskrivningen fokuserar därför på möjliga konsekvenser och följs av ett avsnitt med rekommendationer för att säkerställa att möjliga positiva konsekvenser uppnås och att undvika eventuella negativa konsekvenser.

Identitet och mångfald

Nytorgstaden ska bli ett innerstadsområde och sträva efter att binda samman Liljedal och Kongahälla. Nytorget blir den centrala platsen i denna struktur och får därmed en stor betydelse för upplevelsen av Kungälv. Kungälv kommer kunna uppfattas som en större ort om innerstadsdelarna blir sammanlänkade. Dialog och kommunikation med invånarna är viktigt för att lyckas med identitetsskapandet. Om utvecklingen sker för fort eller utan dialog och kommunikation med invånarna finns risken att identiteten inte stärks och att invånarna känner sig främmande i sin nya stad.

Gång- och cykeltrafik prioriteras i området och det blir på "de gåendes villkor" runt Nytorget. Detta är identitetsskapande och blir en signal till invånarna som idag är vana vid en stadsdel med prioritering av biltrafik om att det är något nytt. Inledningsvis finns det risk att ett motstånd mot detta uppstår, men om ambitionerna med planprogrammet uppfylls finns det goda förutsättningar för att befolkningen på sikt uppskattar den nya stadsmässiga strukturen. För ett lyckat arbete är dialog och kommunikation centralt.

Staden har att vinna på att Uddevallavägen slutar vara en bilorienterad transportsträcka. Den utgör idag en barriär kopplat till skala, antal körfält, trafikens hastighet och antal fordon. Planprogrammet vill istället åstadkomma en "lång sammanhängande gata som ger möjligheter till stråk- och karaktärsskapande värden för området. Trots planerade insatser som omvandling av körfält till cykelbana, hastighetssäkrade GC-passager och ökad grönska blir det en utmaning att åstadkomma detta.

Programmet lyfter Uddevallavägens storlek som ett främmande inslag i en central stadsmiljö. De insatser som planeras kan väntas motverka denna upplevelse. Medvetenheten kring vikten av en noggrann omvandling av denna gata behövs.

Planprogrammet lyfter området kring Uddevallavägen som ett område med stadsmässig karaktär med en högre grad av funktionsblandad bebyggelse i större skala än öster om Nytorget. Målpunkter inom programområdet är Nytorget, Västra parken och Mimerns hus. Dessa värden stärks genom en medveten gestaltning och stråk mellan målpunkterna. Nytorget och Västra Parkens platsbildningar ska dessutom utgöra offentliga platser för temporära händelser, torghandel, food trucks, utställningar, evenemang etc. Gestaltningen av stråken och övriga "urbana rum" behöver utgå från olika samhällsgruppers behov. Då skapas förutsättningar för mångfald i stadsrummet.

Flytten av busstorget och minskningen av kollektivtrafik i området ger bättre förutsättningar för gång- och cykelvänlig stadsmiljö. Det blir en försämring av möjligheten att använda kollektivtrafiken, varför stråk mot nya busstorget blir viktiga för upplevelsen att Kungälv är en hållbar ort.

Utvidgningen av Västra parken och anslutande bebyggelse blir en entré till området som markerar en övergång från en stadsdel till en annan. Planprogrammet visar en medvetenhet kring att en tydlig övergång medför en förstärkning av identitetsuppfattningen för området hos allmänheten. Västra Tullen är utpekad som stadskärnans mittpunkt och mötesplats. Här sker mötet mellan Nya- och Gamla Staden. Västra tullen är en viktig plats att utveckla och ingår, tillsammans med Västra parken och stadshuset entrén till Nytorgstaden och bildar en sammanhängande yta som markerar början på stadsdelen.

Den befintliga bebyggelsen gör att stadsdelen kommer ha en blandad karaktär men nya och gamla inslag. De äldre inslaget kommer spela en viktig roll i för upplevelse av tillhörighet i området och spela en viktig roll för identitetsskapandet. Framtidens offentliga liv utgår från det som redan finns i stadsdelen i viss mån, med tillägg av en bredd av funktioner och platser som skapar en intressant och levande stadsmiljö. Den bebyggelsestruktur och variation av centrumfunktioner som föreslås i form av exempelvis bostäder och verksamheter ger goda förutsättningar för många olika personer att uppehålla sig i området.

Programmet ger uttryck för en ambition avseende blandade upplåtelseformer samt variation i karaktär och storlek på bostäderna, vilket ökar sannolikheten att fler befolkningsgrupper och personer i olika skeden av livet har möjlighet att bosätta sig i området.

Skalan i området blir större för att nå en högre befolkningstäthet. Utöver att bebyggelsen blir högre ökas även tätheten i området, vilket medför att stråkbildning mellan de olika målpunkterna och mötesplatserna blir viktiga för att känslan av området ska bli en sammanhängande stadsdel och länk. En ökad andel kontor och andra arbetsplatser förväntas medföra en växande dagbefolkning. En ökad befolkningstäthet förväntas skapa förutsättningar för mångfald inom handeln och andra verksamheter. Trots detta finns det en risk att den upplevda identiteten blir en annan och att det uppstår osäkerhet kring vem som är välkommen och hör hemma i området. Det blir en utmaning att lyckas få så många grupper som möjligt att identifiera sig med platsen.

Kommunens fastighetsägande i området är begränsat till ca 14 % av kvartersarealen. I området finns endast 7 fastighetsägare, vilket enligt planprogrammet ökar möjligheten för en samlad dialog. För samsyn kring områdets utveckling och identitet är denna dialog av stor vikt.

Socialt liv och mötesplatser

Planprogrammet visar en hög ambition beträffande socialt liv och skapandet av mötesplatser. Blandningen av funktioner, parken, torget, platsbildningar läng med stråken och serveringar ger goda förutsättningar för detta. Det finns dock en risk att detta medför att olika funktioner stör varandra, exempelvis att boende störs av serveringar och mötesplatser och att mötesplatserna i sin tur riskerar att bli mindre attraktiva på grund av säkerhetsrisker, avgaser och buller från de närliggande trafiklederna.

Bullernivåerna kan få konsekvensen att vissa befolkningsgrupper, som behöver bra ljudförhållanden för att kunna kommunicera, väljer bort området. Äldre personer, personer med annat modersmål eller funktionsvariationer, samt barn är exempel på grupper som behöver goda ljudförhållanden. Med en medvetenhet om dessa risker och riktade insatser mot detta finns god möjlighet att uppnå ambitionerna med programmet.

Sol- och vindsituationen på de nya platserna behöver beaktas. Vid ogynnsamma förhållanden minskar attraktiviteten på platserna och därmed användandet av dem som mötesplatser.

Utvecklingen av Västra parken är enligt programmet angelägen och arbetet med utbyggnationen av parken har redan startat i viss utsträckning. Parken ska tillgodose behovet av grönska i området och samtidigt verka som grönområde för omkringliggande stadsdelar. I nulägesanalysen lyftes vikten av en park som är tillgänglig och attraktiv för stadens invånare och besökare och som tillför grönska i området. För att säkerställa att utvecklingen sker på ett sätt som uppfyller invånarnas behov är det viktigt att dessa får vara med och påverka, vilket har skett genom att invånarna i Kungälv fått rösta på två olika alternativ i samband med att det byggs en destinationslekplats i parken.

Stråk i både nord-sydlig och öst-västlig riktning ökar chanserna för det sociala livet. Med en medveten gestaltning och sekvenser av stadsrum främjas mötesplatser och viljan att röra sig i och utforska området. Längs med Uddevallavägen blir detta en större utmaning. Med tanke på platsbildningarnas utsatta läge mot vägen och många förbipasserande trafikanter behövs en medveten och förståelse för platsernas förutsättningar innan planering och projektering görs. Det finns en risk att de platser som skapas inte blir platser som personer väljer att uppehålla sig på och därmed inte uppfyller målet om mötesplatser. Längs med Uddevallavägen blir det en helt ny karaktär. På solsidan möjliggörs ytor för flanerande, vila, grönska, uteserveringar och sidoparkering för bilar. Med bibehållen biltrafik på Uddevallavägen riskerar uteserveringar att bli mindre attraktiva än önskat och möjlighet att vila riskerar att utebli.

Programområdet upplevs idag som öde, men med ett varierat utbud. Västra parken med sina fina ytor för verksamheter och funktioner ska locka människor att befolka stadsrummet.

Området kring Nytorget och fd Busstorget har använts flitigt av bussresenärer, framför allt ungdomar, och av personer som träffas för att dricka alkohol. Områdets nya karaktär ska leda till att så många olika grupper som möjligt använder det som mötesplats och målsättningen är att Nytorget ska återbefolkas och bli en samlingsplats. Programmet lyfter att området ska förses med inslag som många människor lockas av i innerstadsmiljöer. Den nulägesanalys som gjordes 2016 fokuserade på de personer som idag uppehåller sig i området. Om endast de ligger till grund för val av utformning finns det en risk att det endast blir samma personer som uppehåller sig där. För att åstadkomma att så många grupper som möjligt väljer att befinna sig i området skulle det eventuellt behövas riktade dialoginsatser mot grupper som önskas få en högre representation. Utan en bred dialog finns det en risk att endast privilegierade grupper känner sig välkomna i området, eftersom dessa oftare får sina behov tillfredsställda i samhällsplaneringsprocessen.

Programmet lyfter att befintliga och tillkommande verksamheter i området har en viktig roll i skapandet av målpunkter. En likriktad verksamhetsutövning i området riskerar att motverka en utveckling som lockar många olika personer. Verksamheternas karaktär är dock en fråga som fastighetsägarna råder över, och inte kommunen.

Västra parken utvidgas i och med den nya lekplatsen. Utvidgningen medför att parken möter tillkommande bebyggelse. Den ökade parkytan kommer bidra till möjligheten för en större målgrupp att nyttja parken och dessutom medför det en bättre koppling till stråken genom programområdet.

I programområdets nordöstra del inns ett planbesked för bebyggelse i en skogsdunge med brant och otillgänglig terräng. Området bedöms inte användas för rekreation i dagsläget. Dock ingick detta område inte i nulägesanalysens dialogaktiviteter.

Det är i nuläget oklart vilka kollektivtrafikförbindelser som kommer trafikera området efter programmets genomförande. Konsekvenserna av den ändrade kollektivtrafiken går därför inte att se i nuläget.

Barn och unga

I nuläget är Kungälvs stadskärna den del av kommunen som har högst trafikbelastning. Detta uppstår särskilt vid problem på E6 då många tar sig genom Kungälv istället. Om detta fortgår innebär det en säkerhetsrisk för barn som uppehåller sig inom programområdet.

Växande invånarantal i centrala Kungälv ger ett behov av fler förskoleplatser. Inom Nytorgstaden avsätts ingen yta för förskola, då behovet planeras tillgodoses i området kring Tveten i samband med att nya förskolor uppförs. Planprogrammet anger även att om behovet av fler förskolor i närområdet skulle uppstå, så förordas att de integreras i den befintliga bebyggelsen och inte genom fristående byggnader. Det finns en medvetenhet om att det också behöver säkerställas att det finns park och platser i området som kan nyttjas av barnen. Denna typ av planering riskerar dock att leda till till bristfälliga förskolegårdar för barnen.

De centralt belägna grundskolorna (f-6) har idag maximalt eller nära maximalt antal elever. Ökat invånarantal i centrum medför därför också ökat behov av en ny skolenhet i Kungälvs tätort. Lokalisering av grundskola ska utredas vidare inom stadskärnan, dock inte inom det aktuella programområdet.

Mötesplatsernas innehåll är på vissa platser i nuläget inte detaljerat beskrivet. Programmet lyfter att så många grupper som möjligt ska använda platserna. Om detta avser befolkningsgruppen barn, behöver det säkerställas att de är anpassade efter barnens perspektiv.

Stråken som föreslås i programmet löper en risk att upplevas som transportsträckor utan hänsyn tagen till barnens perspektiv. Stråkens roll som mötesplatser gynnas av att barnens behov får vara med och påverka, exempelvis genom att det avsätts yta för barns lek. Det blir även viktigt att tänka på gestaltningen av offentliga miljöer utifrån barns ögonhöjd.

Den nya lekplats som planeras i Västra parken innebär en anpassning till barns behov. Närheten till Uddevallavägen och därmed avgaser och buller, gör att platsen inte är optimal för en sådan användning.

Mimers Hus gymnasium och busstorget gör att många skolungdomar befinner sig i området idag. Detta kan komma att ändras när knutpunkten för kollektivtrafik flyttas. För att inte riskera att denna grupp slutar att uppehålla sig i området är det önskvärt att nya typer av mötesplatser för den gruppen skapas.

Trygghet och tillgänglighet

I planprogrammets gestaltungsprinciper står det att god tillgänglighet ska eftersträvas. Att fotgängare, cyklister och kollektivtrafik ska prioriteras visar konkreta åtgärder. Enligt programförslaget för Kungälv i nuläget samtal med Västtrafik om kollektivtrafiklösningar i Kungälv. För att uppfylla programmets intentioner är det viktigt att detta samtal fortgår.

Planprogrammets fokus på stråk ökar potentiellt den upplevda tryggheten och tillgängligheten i området. En strävan efter levande stadsrum och att skapa siktlinjer går i linje med detta. En lyckad stråkplanering innebär tillgänglighet för alla befolkningsgrupper och en medveten planering av belysning bidrar till trygghetskänslan. Som programmet föreslår bör tillgänglighetsfrågan beaktas när gator och torg byggs om.

Barriären som Uddevallavägen, Trollhättevägen, Kongahällagatan utgör, medför en säkerhetsrisk i området och särskilt för dem som vill korsa dessa gator. Stråken i öst-västlig påverkas särskilt av detta, eftersom Uddevallavägen utgör huvudstråket genom stadskärnan. De insatser som planeras, exempelvis trygga, hastighetsräddade passager, har en positiv inverkan på barriäreffekten, men problemet riskerar att kvarstå.

På Trollhättevägen framför Mimers hus dominerar biltrafiken. Detta trots främjandet av gångtrafikanter genom skapandet av en torgyta och en övergång med intentionen att sammankoppla denna delen av centrum med centrum söderut på ett säkrare sätt. I programmet framförs det att biltrafikens dominans i området motverkar att förutsättningarna för ett myllrande stadsliv ska kunna tas tillvara fullt ut. Med tanke på att denna plats får en större betydelse i samband med att Kongahälla växer fram och Nytorgsstaden bebyggs blir övergången allt viktigare och behöver därmed vidare insatser.

Planprogrammet föreslår att Torggatan och Ivar Claessons gata behåller sin karaktär samtidigt som gång- och cykeltrafik ska prioriteras i området. Detta blir särskilt en utmaning eftersom dessa gator ska trafikmata en gemensam parkeringsanläggning i området. Hur tillgängligheten för andra trafikanter än bilister och tryggheten runt parkeringsanläggningen och dessa gator säkerställs bör studeras.

Säkerheten och tillgängligheten längs huvudstråket Uddevallavägen gynnas av att de olika trafikslagen, bil, cykel och fotgängare, separeras från varandra. Detta kommer särskilt gynna cykeltrafikanter, eftersom dessa kommer kunna färdas fortare. I förlängningen kan även den generella uppfattningen om cykel som alternativ till bilen ändras. Korsningspunkterna mellan gång och cykel behöver studeras.

Att bilister, likt idag, förhindras nå lokalgatorna direkt från Uddevallavägen ger en signal om att fotgängare och cyklister prioriteras. Gestaltningen behöver därför fokusera på fotgängares och cyklisters tillgänglighet och trygghet för att målet ska uppnås.

Rekommendationer

Detta avsnitt innehåller rekommendationer för att säkerställa att möjliga positiva konsekvenser uppnås och att undvika eventuella negativa konsekvenser. Aspekterna bör studeras och om möjligt regleras i kommande detaljplanearbete.

Vissa av rekommendationerna hör till specifika delar av programområdet, enligt rekommendationskartan nedan, medan andra är generella för hela programområdet.

- — Programområdesgräns
- ○ ○ ○ Rekommendation inom område
- ↔ Stråk där fotgängare/ cyklister ska gynnas

Rekommendationskarta
Kartunderlag: Situationsplan, Kungälv kommun

Rekommendationer för specifika områden

1. Beakta Västra parkens roll som entré till stadsdelen och länk till Liljedalsområdet och Västra tullen, dess roll i stadsdelens identitet och som grönområde för många invånare samt lekplats för barn. Det blir viktigt med fortsatt dialog om Västra parkens utveckling, gärna mot riktade målgrupper.

Trafiken och dess avgas- och bullerutsläpp behöver beaktas vid projektering av parken och de olika funktionerna som ska samsas i parken. Går det skärma av mot vägen på något sätt eller vidta andra åtgärder?

2. Det kan bli en utmaning att få huvudstråket Uddevallavägen att kännas inbjudande och bli ett tryggt och tillgängligt stråk för olika trafikanter. Utöver fotgängare och cyklister ska även kollektivtrafik prioriteras.

Övergångarna över Uddevallavägen blir avgörande för länken mellan de olika stadsdelarna, länken till det nya busstorget och den upplevda tryggheten.

Det avses skapas målpunkter och mötesplatser längs detta stråk. Närheten till trafik, avgaser och buller riskerar att innebära att målpunkterna inte upplevs som tillgängliga, trygga och trevliga. Det utsatta läget medför en risk att platserna inte fungerar som mötesplatser.

Det är viktigt att programmets intention om att separera gång-, cykel- och biltrafik lever vidare i fortsatt planering. Det kan behöva studeras ytterligare åtgärder för att minska biltrafiken på Uddevallavägen, för att uppnå programmets intentioner.

3. Nytorget blir den centrala platsen i området och får därmed en stor betydelse för upplevelsen av Kungälv i stort. Utvecklingen bör ske med varsamhet och med dialog, gärna mot riktade och varierade målgrupper. Om detta misslyckas finns risken att upplevelsen av torget inte förändras.

Torget närhet till Uddevallavägen gör det tillgängligt, men samtidigt trafikfarligt, buller- och avgasutsatt. Detta är frågor som behöver beaktas vid projektering, för att skapa bästa möjliga förutsättningar för mötesplatser.

Det är viktigt att programmets intention om att biltrafik även fortsättningsvis hindras nå lokalgatorna i området direkt från Uddevallavägen lever vidare i fortsatt planering, då det gynnar fotgängare och cyklister och folklivet vid torget.

4. Västra tullen behöver gestaltas så att det blir en länk mellan och entré till Liljedal och Nytorgsstaden. Gestaltningen blir viktig för att skapa en bra övergång från gammalt till nytt i Kungälv stadskärna, som bidrar till att tydliggöra områdenas olika identiteter.

5. Öppna upp för att skapa en känsla av stråk, eller jobba med gestaltning för att tydliggöra att det går att ta sig fram (till skillnad från idag).

6. Det blir viktigt med extra insatser för att främja gång och cykel vid övergången mot Mimers hus. De åtgärder som idag vidtagits är inte tillräckliga och platsen upplevs fortfarande vara på "bilarnas villkor".

Det bör utredas vilka åtgärder som kan sänka bilarnas hastighet på Trollhättevägen och ge fotgängare och cyklister företräde. Det är särskilt angeläget eftersom tvärgående stråk pekats ut som en länk i staden. För att uppnå programmets intention blir det viktigt att kunna korsa Trollehättevägen tryggt och säkert på en större del av vägen, vilket gör frågan extra angelägen.

7. Torggatan och Ivar Claessons gata trafikmatar den nya parkeringsanläggningen. Dessa gators karaktär ska bevaras, men samtidigt ska cykel och gång prioriteras i programområdet. Bibehållen trygghet och tillgänglighet blir en utmaning. Detta bör studeras vidare.

Rekommendationer för "viktiga stråk"

Det blir viktigt att säkerställa att det på ett enkelt och tryggt sätt går att ta sig fram på cykel eller till fots i området, så att området kan fungera som en länk i staden för dessa trafikslag. Korsningspunkterna mellan gång och cykel behöver studeras, då det lätt kan uppstå konflikter mellan de olika trafikslagen.

Det blir även viktigt med dialog och kommunikation med invånarna, för att undvika missnöje och skapa förståelse kring omvandlingen av trafikrummet.

Handel, service, verksamheter, restauranger och caféer i bottenvåningarna ger staden liv och ökad känsla av trygghet. I fortsatt detaljplanearbete bör det studeras om det ska ställas krav på detta i planbestämmelserna och i vilka lägen i planområdet.

Framkomlighet för biltrafik och tyngre trafik i Nytorgsstaden (leveranser, färdtjänst etc.) behöver avvägas mot prioriterad gång- och cykeltrafik. Det är viktigt att ta ett helhetsgrepp i frågan även om området delas upp i flera olika detaljplaner.

Övriga rekommendationer

- Blandning av olika typer av bostäder (karaktär, storlek, upplåtelseformer) och lokaler för verksamheter ökar mångfalden i området. En blandning av olika funktioner i området är viktig för att attrahera många olika personer, men samtidigt behöves en medvetenhet om eventuella störningar mellan dem.
- Den pågående dialogen mellan kommunen och Västtrafik om vilka linjer som ska trafikera området är avgörande för tillgängligheten och för att programmets intentioner ska uppfyllas.
- Då kommunens eget fastighetsbestånd inom området är relativt litet, blir det viktigt att kommunen fortsatt för en dialog med fastighetsägarna om områdets inriktning. Det vore även positivt om kommunen och fastighetsägarna förde en gemensam dialog med invånarna om torgets utveckling, för ökad samsyn. Detta kan främja ett varierat innehåll som attraherar många olika personer.
- Medvetna avvägningar avseende bullerutsatthet samt trafiksäkerhet och avgaser behöver finnas med i efterföljande planering. Det spelar en avgörande roll i möjligheten att uppfylla intentionerna om attraktiva mötesplatser där människor vill vistas. Äldre, personer med funktionsvariation, personer med annat modersmål och barn är grupper som är särskilt känsliga för en eller flera av dessa yttre faktorer. Även sol- och vindsituationen behöver beaktas för att de urbana rummen ska bli attraktiva.
- Gestaltningen av stråken och övriga "urbana rum" behöver utgå från olika samhällsgruppers behov. Då skapas förutsättningar för mångfald i stadsrummet. För att uppnå intentionen att skapa mötesplatser för så många olika grupper som möjligt bör kommunen arbeta med riktade dialoginsatser mot olika målgrupper. För att skapa förutsättningar för mångfald är viktigt att rikta sig både till grupper som idag tar mindre plats antingen i det offentliga rummet eller i själva samhällsplaneringsprocessen, men också till de grupper som idag vistas i området. Beakta att de som idag uppehåller sig där fortfarande känner sig välkomna.
- Utred lämpliga platser för skola/förskola inför dp-arbetet och möjliggör det i plan där det bedöms möjligt. Behovet av skola och förskola kan ändras i framtiden och detta ökar chansen att det skapas byggnader och utemiljöer som kan vara lämpliga för förskoleverksamhet i framtiden, även om det inte behövs nu.
- Utred möjligheten till fler lekytor utöver Västra parken. Detta ökar chansen att mötesplatser skapas på fler platser i området. Beakta bullerutsatthet samt trafiksäkerhet och avgaser.
- I kommande planarbete behöver frågor om trygghet, tillgänglighet, levande stadsrum, mötesplatser och gestaltning (ex. siktlinjer och belysning) arbetas vidare med.

Norconsult

www.norconsult.se

